

Inrikesministeriet

Referens: SMDno-2016-1495

Såsom inbegärt utlåtande över ett utkast till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av räddningslagen och vissa andra lagar får Statens ämbetsverk på Åland anföra följande.

De föreslagna ändringarna

Syftet med propositionen är att i räddningslagen och vissa andra lagar göra de ändringar som föranleds av lagstiftningen om inrättande av landskap, genomförande av landskapsreformen och omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter samt av statsrådets förordning om ändring av reglementet för statsrådet. I räddningslagen föreslås de ändringar som behövs på grund av att organiseringsansvaret för räddningsväsendet överförs från kommunerna till landskapen. Regionförvaltningsverkens uppgifter inom räddningsväsendet och beredskapen överförs till inrikesministeriet. Samtidigt föreslås bl.a. vissa ändringar som gäller inrättandet av skyddsrum. Detta utlåtande begränsar sig till de delar av räddningslagen som även kommer att gälla i landskapet Åland.

Förhållandena på Åland

Landskapet Åland åtnjuter en vidsträckt självstyrelse, som regleras i självstyrelselagen för Åland. Landskapet Ålands befolkning företräds i fråga om självstyrelsen av Ålands lagting. Landskapets allmänna styrelse och förvaltning ankommer på Ålands landskapsregering och de myndigheter som lyder under den. Landskapsförvaltningen på Åland är av högre ordning och kan således inte jämföras med den landskapsförvaltning som nu inrättas i det övriga Finland. Landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen berör endast i ringa mån Åland eftersom behörigheten inom hälso- och sjukvården och de allra flesta övriga rättsområden som reformen gäller tillkommer de åländska självstyrelseorganen. Förvaltningen i angelägenheter som faller inom rikets lagstiftningsbehörighet ankommer på Statens ämbetsverk på Åland och övriga riksmyndigheter. Enligt 16 § i lagen om regionförvaltningsverken är Statens ämbetsverk ett regionförvaltningsverk, men handhar även ett flertal ärenden som i riket ankommer på andra statliga myndigheter. En del av dessa uppgifter ska enligt förslaget för det övriga landets del överföras till landskapen. Statens ämbetsverk skall även efter reformen kvarstå som ett allmänt statligt ämbetsverk på regionalnivå. Vid kontakterna med vederbörande ministerier om landskapsreformens inverkan har ämbetsverket erfarit att utgångspunkten är att ämbetsverket fortsätter sin nuvarande verksamhet som en allmän statlig myndighet på regional nivå med åtminstone samma uppgifter som för närvarande. Enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen hör brand- och räddningsväsendet till landskapets behörighet, vilket innebär att dessa angelägenheter regleras i

landskapslagstiftning. Kommunerna på Åland har ett större inflytande över räddningsväsendet än kommunerna i riket, varvid räddningsområdena inte har samma roll som i riket. Denna uppgiftsfördelning bibehålls på Åland. Befolkningsskydd och beredskap inför undantagsförhållanden utgör däremot riksbehörighet enligt 27 § 28 och 34 punkterna i självstyrelselagen. Bestämmelserna i rikets räddningslag om befolkningsskydd och inrättande av skyddsrum ska därmed också tillämpas på Åland. *Med hänvisning till det som anförs ovan föreligger inget behov av administrativa ändringar i räddningslagstiftningen för Ålands del.*

Bestämmelserna om Statens ämbetsverk på Åland

Eftersom Statens ämbetsverk efter landskapsreformen är den enda statliga myndigheten i Finland på regional nivå bör dess uppgifter tydligt anges i lagstiftningen antingen i den tilltänkta lagen om Statens ämbetsverk på Åland eller i sektorlagarna, d.v.s. i detta fall i den reviderade räddningslagen.

I förslaget till ändringar i räddningslagen anges att Statens ämbetsverk på Åland allmänt taget sköter samordnandet av förberedelser och arrangemang som gäller befolkningsskyddet i landskapet Åland (65 §), framläggandet av förslag till inrikesministeriet om vilka personer, materiel och lokaler som omfattas av skyddet enligt Genèvekonventionerna (66 §), samt framläggandet av förslag till inrikesministeriet om förordnande av ledningspersonal och annan specialpersonal inom befolkningsskyddet att delta i sådan befolkningsskyddsutbildning som Räddningsinstitutet ordnar (67§).

Statens ämbetsverk förordar dessa bestämmelser. De är allmänt hållna och möjliggör för ämbetsverket att upprätthålla och utveckla befolkningsskyddsberedskapen på Åland t.ex. genom att fortsättningsvis förordna om gemensam testning av varningssignaler och strålningsmätningar samt att tillsammans med räddningsinstitutet anordna befolkningsskyddsutbildning på Åland. Statens ämbetsverk är den lämpligaste myndigheten på Åland att tillsammans med inrikesministeriet övervaka befolkningsskyddsberedskapen på Åland samt att bistå inrikesministeriet i anskaffningen av uppgifter som behövs vid ledningen av befolkningsskyddsverksamheten samt i upprätthållandet av lägesbilden. Om även dessa uppgifter nämns i räddningslagen, anser ämbetsverket att syftet att dess uppgifter inom befolkningsskyddet förblir desamma som för närvarande säkerställs

Motiveringarna är följande:

Såsom Statens ämbetsverk konstaterat i tidigare utlåtande om landskapsreformen utgår ämbetsverket i fråga om räddningsväsendet från att ämbetsverket även efter reformen ska handha samma befolkningsskyddsuppgifter som för närvarande, d.v.s. förutom de befolkningsskyddsuppgifter som anges i 4 § 2 mom. 3 punkten i lagen om regionförvaltningsverken även de uppgifter som för regionförvaltningsverkens del anges i 23 § 2 mom. i rikets räddningslag och 5 § i rikets räddningsförordning. Ämbetsverket önskar även påpeka att av 27 § 28 punkten och 30 § 3 punkten i självstyrelselagen följer att landskapets och rikets myndigheter i enlighet med en överenskommelseförordning tillsammans ska ansvara för befolkningsskyddet. För att det ska fungera i praktiken måste i första hand ämbetsverket anses vara den här avsedda riksmyndigheten, eftersom ämbetsverket är den enda allmänna statliga myndigheten på Åland. I gällande överenskommelseförordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande

uppgifter för undantagsförhållanden (FFS 900/2000) föreskrivs det om de förberedande uppgifter som ankommer på rikets myndigheter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden. I överenskommelseförordningen avses med ämbetsverkets uppgifter inom befolkningsskyddet just de uppgifter som enligt rikets räddningslagstiftning ankommer på regionförvaltningsverken.

Eftersom Statens ämbetsverk är en fartygsregistermyndighet är omnämmandet av ämbetsverket i 89a § 2 mom. 5 punkten befogad.

Skyddsrumsbestämmelserna

Med beaktande av hotbilderna och av att skyddsrummen är den viktigaste delfaktorn inom befolkningsskyddsarbetet bör skyldigheten att inrätta skyddsrum kvarstå. När det gäller inrättandet av skyddsrum är syftet med förslagen att göra behandlingen av tillstånd för undantag i anknytning till inrättandet av skyddsrum smidigare och minska kostnaderna. Enligt förslaget ska beviljandet av lättnader, innefattandet även beviljandet av befrielse från inrättande av skyddsrum, överföras från inrikesministeriet och regionförvaltningsverken till kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter. I propositionen anges att avsikten med den föreslagna ändringen inte är att ändra på den avgörande-praxis som regionförvaltningsverket tillämpar för närvarande när det gäller kostnader eller att i övrigt utvidga användningen av denna grund för befrielse. Statens ämbetsverk förordar inte denna ändring. Om de kommunala byggnadsnämnderna får rätten att bevilja befrielse föreligger en uppenbar risk för varierande praxis i landet samt att ovidkommande faktorer i kommunerna inverkar på beslutsfattandet. *För att säkerställa en enhetlig praxis i hela landet bör beviljandet av befrielse fortsättningsvis ankomma på en statlig myndighet i riket samt på Statens ämbetsverk på Åland.*

Sammanfattning

Statens ämbetsverk förordar i huvudsak förslaget. Ämbetsverket anser dock att de uppgifter som anges för Statens ämbetsverk bör kompletteras med omnämmandet att Statens ämbetsverk tillsammans med inrikesministeriet övervakar befolkningsskyddsberedskapen på Åland samt bistår inrikesministeriet i anskaffningen av uppgifter som behövs vid ledandet av befolkningsskyddsverksamheten samt i upprätthållandet av lägesbilden. Ämbetsverket anser även att beviljandet av befrielse från skyldigheten att inrätta skyddsrum fortsättningsvis ska ankomma på en statlig myndighet i riket samt på Statens ämbetsverk på Åland. Förhållandena på Åland motiverar att ärenden gällande befrielse från skyddsrum inte för Ålands del överförs till kommunala myndigheter, även om det skulle ske i det övriga landet.

I enlighet med inrikesministeriets utlåtandebegäran har Statens ämbetsverk berett kommunerna på Åland samt räddningsområdena tillfälle att uttala sig över utkastet. Endast Räddningsområdet Ålands landskommuner och Jomala kommun har inkommit med ställningstaganden. Dessa ställningstaganden, vilka bifogas, förenar sig med de åsikter ämbetsverket ovan framhåller. De anser således att Statens ämbetsverks uppgifter inom befolkningsskyddet bör förbli desamma som nu och att ämbetsverket även fortsättningsvis handhar beviljandet av befrielse från skyldigheten att inrätta skyddsrum.

Landshövding

Peter Lindbäck

Förvaltningschef

Rainer Åkerblom